

Simone van der Vlugt

Het schaduwspel

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

AMSTERDAM, OKTOBER 1623

De eerste keer dat Eva hem ontmoette was op een feestje van Tessel. Eigenlijk was het een literaire en muzikale bijeenkomst, maar hoe later het werd op dat soort avonden, hoe meer concurrentie de kunst kreeg van wijn en uitbundig gedans.

Het verraste haar Jan daar te zien, want hoewel ze hem niet kende, had ze wel veel over hem gehoord en hij leek haar niet het soort man dat zich voor artistieke zaken interesseerde.

De culturele bijeenkomsten bij Tessel waren beroemd en werden goed bezocht. Toen Tessels moeder Aefje en haar vader Roemer Visscher nog leefden, werd er in huize De Korendrager al regelmatig gemusiceerd, gezongen en voorgedragen. Hun drie dochters hadden die traditie voortgezet.

Eva kwam graag bij hen, net als Lysbet, haar oudere zus. Lysbet scheelde in leeftijd niet veel met de zusjes Visscher en ze was goed bevriend met Tessel. Ook al was Eva een stuk jonger, ze was bij hen thuis altijd welkom geweest.

Misschien kwam het doordat ze van muziek hield, en van zingen. Tessel had een prachtige

zangstem en ze vond het leuk om Eva technieken aan te leren.

Drie opmerkelijke jongedames waren het, de zusjes Visscher. Alle drie even talentvol. Ze schreven gedichten, graveerden glaswerk en alsof dat nog niet genoeg was, spraken ze vloeiend Frans en Italiaans.

Dat was ook wat haar aandacht trok, die avond toen ze Jan ontmoette: hij stond met Tessel Italiaans te praten, wat ze een beetje vreemd vond.

Hij was al wat ouder, zevenendertig, gereserveerd maar knap. Hij had een gaaf gebit en donker, kort haar, wat zijn scherpe gelaatstrekken accentueerde. Het zorgvuldig geknipte baardje gaf hem iets intellectueels, waardoor hij goed bij het gezelschap van die avond paste.

Toen Lysbet en Eva zich bij hen voegden, schakelden Tessel en Jan over op het Nederlands.

‘Mag ik u voorstellen aan twee vriendinnen van mij? Dit zijn Lysbet en Eva Ment.’ Tessels hand fladderde van de een naar de ander. ‘Lysbet, Eva, dit is Jan Pieterszoon Coen. De man over wie heel Amsterdam praat. Wat zeg ik? Heel de Republiek!’

De heer Coen glimlachte bescheiden, maar Tessel had niet overdreven.

Jan Pieterszoon Coen was een naam die iedereen kende. Hij was voor de Vereenigde Oostindische Compagnie naar Indië gevaren en had daar, op het eiland Java, de stad Batavia gesticht en het monopolie veroverd op de lucratieve specerijenmarkt.

Een man van groot aanzien dus, met de rijkdom van een vorst. En die man, zeventertig jaar oud en nog altijd ongehuwd en kinderloos, was teruggekeerd naar Holland, op zoek naar een bruid. Ook dat wist iedereen op de een of andere manier.

De heer Coen maakte een hoffelijke buiging. ‘Zeer aangenaam, dames.’

‘Lysbet en Eva zijn familie van Pieter Hasselaer,’ zei Tessel.

‘Werkelijk?’ Op Coens gezicht verscheen een trek van interesse.

‘Hij was onze oom,’ zei Lysbet. ‘We waren erg op hem gesteld. Zijn zoon is getrouwd met Agatha, de zus van Cornelis Hooft, de dichter.’

‘En Cornelis Hooft is een van mijn beste vrienden,’ zei Tessel.

‘Ik ben een groot bewonderaar van de heer Hooft.’ Coen glimlachte naar Lysbet en Eva. ‘Het is een kleine wereld, nietwaar?’

Lysbet beaamde dat. Eva zweeg, want ze be-

greep dat deze ontmoeting vooral bedoeld was om haar zus onder Coens aandacht te brengen.

Dat vond ze prima. Ze was pas achttien, ze hoefde nog niet aan trouwen te denken. Maar Lysbet was in september vierentwintig geworden, voor haar begon de tijd te dringen.

Voor Anna trouwens ook, bedacht ze, terwijl ze het gesprek aan zich voorbij liet gaan. Tessels zus was al veertig, en nooit getrouwd geweest. Qua leeftijd zou zij beter bij Coen passen, maar als hij kinderen wilde, maakte ze natuurlijk weinig kans. Tessel was negentwintig jaar, en verloofd. Over een maand zou ze gaan trouwen met de Alkmaarse officier Allart Janszoon Crombalch en dan in de kaasstad gaan wonen, tot verdriet van Lysbet.

Coen was net even te laat naar zijn vaderland teruggekomen en dat speet hem. Eva zag het aan de manier waarop hij naar Tessel keek. Tessel was ook beeldschoon, alle mannen vielen voor haar. Zelf hield ze vooral van haar kunst. 'Ik trouw met de man die me vrij laat,' zei ze altijd.

Blijkbaar was ze ervan overtuigd dat Allart Janszoon Crombalch haar die vrijheid zou gunnen, overtuigd genoeg om hem naar Alkmaar te volgen. Of iemand bereid zou zijn om Jan Pieterszoon Coen naar Indië te volgen, vroeg

Eva zich af.

Terwijl Lysbet met hem in gesprek raakte, liet Eva haar ogen door het woonvertrek dwalen. De meeste aanwezigen kende ze al haar hele leven. Bijna alle gasten waren dichter, schrijver, muzikant of schilder, en anders behoorden ze tot het stadspatriciaat.

Haar eigen familie zat daartussenin. Oom Pieter, die een paar jaar geleden gestorven was, behoorde tot de oprichters van de Compagnie van Verre, die op Indië voer, en hij was nauw betrokken geweest bij de oprichting van de latere Vereenigde Oostindische Compagnie. Dat had van hem een rijk man gemaakt, en een vooraanstaand lid van de stadselite.

Sowieso was de naam Hasselaer bekend, en niet alleen in Amsterdam. In Haarlem had de familie zo'n vijftig jaar geleden veel aanzien gekregen door het moedige optreden van Kenau Simonsdochter Hasselaer, die tijdens het Spaans beleg op de stadsmuren de vrouwen had aangevoerd om de vijand af te slaan. Pieter Hasselaer was haar neef en had als jonge vaandrig zijn tante gesteund in de strijd.

Een paar jaar later ging hij naar Amsterdam, waar hij een bierbrouwerij begon en trouwde met Margriet Benning, de zus van Eva's moe-

der. Hij had zijn schoonfamilie laten meeprofiteren van zijn groeiende welvaart, en dat hadden ze ook wel nodig gehad. Helaas was er met de dood van oom Pieter een einde gekomen aan die steun.

Johan Bicker liep voorbij en knipoogde in het voorbijgaan naar Eva. Ze lachte naar hem.

‘Zo te zien heeft u aan aanbidders geen gebrek,’ zei Coen. Eva wierp hem een snelle blik toe, verrast door zijn opmerkzaamheid.

Coen keek haar vragend aan. ‘Is de liefde wederzijds?’ Dat was een impertinente vraag, en Eva verkoos te zwijgen.

‘Natuurlijk is de liefde wederzijds,’ zei Coen. ‘Het is een knappe jongeman en u bent een mooie jongedame. U bent de jongste van het gezin, toch?’

Al weer zo’n onbehoorlijke vraag, netjes verpakt. Ze beantwoordde hem toch.

‘Ja,’ zei Eva. ‘Eind december word ik negentien.’

‘Wat heerlijk om zo jong te zijn. Op die leeftijd woonde ik in Italië. Nee, toen keerde ik terug naar Hoorn. Zeer tegen mijn zin.’

Met een half oor luisterde Eva naar Coens herinneringen aan Rome. Gelukkig was Lysbet

een en al aandacht, zodat Eva naar Johan Bicker kon kijken.

Hij liep tussen de andere gasten door, boog en begroette jongedames, sloeg vrienden op de schouder. Op een gegeven moment raakte hij in gesprek met een man van midden dertig, met donker krulhaar en een sikje, en met een aantrekkelijke vrouw met blonde krulletjes.

Eva had niet in de gaten dat Coen haar blik gevolgd had, en ze schrok op toen hij zich weer tot haar wendde.

‘Dat zijn toch Joost van den Vondel en zijn vrouw?’ vroeg hij. ‘Die heb ik lang niet gezien. Drijven ze nog steeds die kousenzaak?’

‘Ja, hun winkel staat vlak bij die van ons,’ zei Eva. ‘Ze hebben mooie spullen, maar wel vrij duur. Mayke staat achter de toonbank, Joost schrijft een groot deel van de dag.’

‘Natuurlijk, hij is schrijver. Het is wel een kunstzinnig gezelschap vanavond, nietwaar?’

‘Altijd op de avondjes van Tessel. Ze is zelf ook heel begaafd. Ze schrijft en ze kan prachtig glas graveren. Je begrijpt gewoon niet hoe iemand zoveel talenten kan hebben. Kent u haar goed?’

‘Eigenlijk helemaal niet. Ik kom uit Hoorn. Joost ken ik toevallig omdat hij daar vrienden

heeft. Hij komt ook regelmatig bij mijn zuster over de vloer,' zei Coen, en hij voegde eraan toe, met zijn blik op Tessel gericht: 'Merkwaardige naam, Tesselschade.'

'Haar vader heeft haar zo genoemd omdat in het jaar van haar geboorte zijn schepen zijn vergaan bij Texel,' zei Lysbet. 'Dat was een flinke financiële strop, en door zijn dochter naar die gebeurtenis te vernoemen, hoopte hij voor altijd in zijn oren te knopen, en in die van haar, dat je niet hebberig moet zijn en voorzichtig moet handelen. Voluit heet ze Maria Tesselschade, maar iedereen noemt haar Tessel.'

Jan Pieterszoon Coen praatte verder met Lysbet. Eva liep bij hen vandaan, links en rechts bekenden groetend, tot ze tegen Johan Bicker op botste. Helemaal toevallig was dat niet, en de golf wijn die over de rand van haar glas op haar jurk belandde, nam ze op de koop toe.

Johan verontschuldigde zich en begroette haar met een buiging en een handkus. 'Eva! Wat fijn om je te zien. Ik hoopte al dat je er vanavond zou zijn.'

'Is dat zo?' vroeg Eva met een glimlach.

'Zeker. We gaan morgen met een hele groep naar de kermis. Ga je mee?'

'Dat lijkt me heel leuk.'

‘Mooi, dat is dan afgesproken.’ Johan keek opzij naar een donkerharige jongedame die bij hen kwam staan en begroette haar eveneens met een buiginkje. ‘Agneta, Eva gaat morgen ook mee.’

‘Wat leuk.’ Agneta knikte kort naar Eva. ‘Johan, Tessel vraagt naar je. Ik zou even naar haar toe gaan als ik jou was.’

Johan keek om zich heen en zei: ‘Laat ik dat dan maar snel doen. Ik spreek jullie zo weer, dames.’

Zodra hij weg was, wendde Agneta zich tot Eva. ‘Zo, en wat vind je van onze grote held?’

Niet-begrijpend keek Eva haar aan.

‘De heer Coen, bedoel ik. Ik zag jullie net met elkaar praten. Wat vind je van hem?’

‘Ik kan er niet veel over zeggen na die paar woorden.’

Maar hij lijkt me wel aardig. Hij was heel vriendelijk.’ ‘Vriendelijk.’ Er verscheen een peinzende uitdrukking op Agneta’s gezicht. ‘Ja, maar ook nogal afstandelijk, vind je niet?’

‘Heb je hem gesproken?’

Agneta knikte. ‘We werden aan elkaar voorgesteld. Alle huwbare meisjes worden aan hem voorgesteld.’ Ze lachte en wuifde zich koelte toe met haar waaier. ‘Hij is op zoek naar een